

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економічної теорії і суспільних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

 Дмитро БАБЕНКО

« 5 » 07 2023 р.

Гарант освітньої програми

 Ірина БАНЄВА

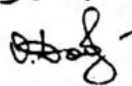
« 10 » 07 2023 р.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	241 Готельно-ресторанна справа
Освітньо-професійна програма	Освітньо-професійна програма підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 241 «Готельно-ресторанна справа» галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
Освітній ступінь	Бакалавр
Семестр	2-й
Форма здобуття освіти	денна
Викладач	Довгаль О.В., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії і суспільних наук h.dovgal@gmail.com

Розглянуто на засіданні кафедри економічної теорії і суспільних наук.
Протокол № 10 від «22» травня 2023 року.

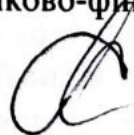
Завідувач кафедри

Олена ДОВГАЛЬ

Схвалено науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету
Протокол № 10 від «22» травня 2023 року.

Голова науково-методичної комісії

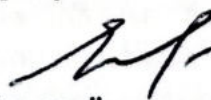

Юлія ЧЕБАН

Схвалено на засіданні вченої ради факультету менеджменту.

Протокол № 11 від «15» червня 2023 року.

Голова вченої ради

Олена ШЕБАНІНА

Миколаїв
2023

<p>1.Призначення навчальної дисципліни</p>	<p>Основними принципами викладання та вивчення «Основи економічної теорії» є пізнання закономірностей формування та розвитку економічної системи суспільства, отримання теоретичних знань про специфіку функціонування виробничих відносин, а також особливості їх використання у господарській практиці.</p> <p>Предмет «Основи економічної теорії» покликаний сформулювати свідомість здобувачів вищої освіти, пояснювати основоположні економічні категорії, економічні закони та принципи функціонування економічних систем, економічні відносини, господарський механізм і дії людей, спрямовані на ефективне господарювання в умовах обмежених ресурсів.</p> <p>Головне завдання «Основи економічної теорії» як дисципліни - надати здобувачам необхідні теоретичні знання основ економічної системи суспільства; ознайомити їх з основними досягненнями науковців світу в сфері розробки глобальних економічних проблем сучасності; навчити здобувачів аналізувати явища і процеси, що спостерігаються у народному господарстві країни.</p>
<p>2.Мета навчальної дисципліни</p>	<p>Мета: набуття майбутніми фахівцями глибоких економічних знань, формування у них нового економічного мислення, адекватного ринковим відносинам, формування навичок і вміння аналізувати реальні економічні процеси й приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.</p> <p>Завдання вивчення даної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> - надати здобувачам необхідні теоретичні знання основ економічної системи суспільства; - ознайомити їх з основними досягненнями науковців світу в сфері розробки глобальних економічних проблем сучасності; - виробити у здобувачів відповідний світогляд відносно сучасних економічних явищ і процесів; - навчити здобувачів аналізувати явища і процеси, що спостерігаються у народно-господарській практиці, і робити відповідні висновки; - показати здобувачам можливості практичного творчого використання набутих знань. <p>Об'єктом дослідження є економічна система (певна сукупність механізмів або інститутів функціонування й розвитку національної економіки).</p> <p>Предмет економічної теорії — виробничі відносини між людьми (або їх дії) у процесі праці, безпосереднього</p>

	<p>виробництва товарів і послуг, а також у сфері їх обміну, розподілу та споживання.</p> <p>Вивчивши курс здобувач вищої освіти повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - загальнотеоретичні положення, що характеризують сутність, функціонування і розвиток економічної системи суспільства; - принципи і умови функціонування ринкової економіки; - особливості дії економічних законів в умовах ринкової економіки; - моделі функціонування підприємств на комерційних засадах; - закономірності розвитку національної економіки в сучасних умовах; - сучасні особливості і перспективи розвитку світового господарства. <p>Вивчивши курс здобувач вищої освіти повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вільно орієнтуватися у теоретичному матеріалі курсу; - самостійно аналізувати сучасні економічні процеси; - реально і творчо оцінювати економічну ситуацію, що склалася в нашій країні; - визначити перспективи подальшого економічного розвитку.
<p>3.Компетентності</p>	<p>Інтегральна компетентність</p> <p>ІК: Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу, що передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності</p> <p>ЗК 01. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її міста у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.</p> <p>ЗК 09. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК10. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>Спеціальні (фахові) предметні компетенції</p> <p>СК 05. Здатність управляти підприємством, приймати рішення у господарській діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.</p>

<p>4. Програмні результати навчання</p>	<p>PH15. Розуміти економічні процеси та здійснювати планування, управління і контроль діяльності суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.</p> <p>PH 16. Виконувати самостійно завдання, розв'язувати задачі і проблеми, застосовувати їх в різних професійних ситуаціях та відповідати за результати своєї діяльності.</p> <p>PH20. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p>
<p>5.Опис навчальної дисципліни</p>	<p>Загальна кількість годин – 90 год /3,0 кредити</p> <p>Лекції – 40 год. / 1,33 кред. ECTS</p> <p>Практичні заняття – 20 год. / 0,67 кред. ECTS</p> <p>Самостійна робота – 30 год. / 1 кред. ECTS</p>

Календарний план*

Змістовий модуль			Теми	Обсяг годин			Разом
№	назва	№	назва	ЛК	ПЗ	СР	
	Змістовий модуль 1. Загальні основи економічного розвитку суспільства	1.	Предмет і метод економічної теорії	2	1	2	5
		2.	Суспільне виробництво, його фактори і результати. Відтворення.	2	1	2	5
		3.	Власність і її форми.	2	1	2	5
		4.	Товарне виробництво.	2	1	2	5
		5.	Гроші та їх функції. Грошовий обіг.	4	1	2	5
		Разом за змістовим модулем 1			12	6	10
2.	Змістовий модуль 2. Ринок як підсистема ринкової економіки	1.	Ринок і механізм його функціонування. Конкуренція та монополія в ринковій економіці.	2	1	2	5
		2.	Ринкова інфраструктура	4	2	2	8
		Разом за змістовим модулем 2			6	3	4
3.	Змістовий модуль 3. Підприємство в системі ринкових відносин	1.	Економічні основи функціонування підприємства. Підприємництво.	4	2	2	8
		2.	Аграрні відносини. Основи підприємництва в аграрному секторі.	2	1	2	5
		3.	Трудові відносини і заробітна плата. Доходи населення.	4	2	2	8
		Разом за змістовим модулем 3			10	5	6
4.	Змістовий модуль 4. Суспільне відтворення та механізм його функціонування	1.	Суспільне відтворення та його циклічність.	2	1	2	5
		2.	Фінансова система суспільства. Державний бюджет.	4	2	2	8
		3.	Державне регулювання ринкової економіки	2	1	2	5
		Разом за змістовим модулем 4			8	4	6
5.	Змістовий модуль 5. Сучасне світове господарство	1.	Світове господарство. Система міжнародних економічних відносин.	2	1	2	5
		2.	Міжнародна економічна інтеграція та її розвиток в сучасних умовах. Економічні аспекти глобальних проблем	2	1	2	5
		Разом за змістовим модулем 5			4	2	4
Всього годин по навчальній дисципліні				40	20	30	90

*Примітка. Проведення видів занять здійснюється відповідно до графіку освітнього процесу

6. Порядок та критерії оцінювання

За всі види робіт упродовж семестру (виконання практичних вправ, тестування, опитування, контрольні роботи, обов'язкова самостійна та індивідуальна робота, результати неформальної освіти тощо) здобувач вищої освіти може отримати від 0 до 60 балів.

Оцінювання знань здобувача під час практичних занять відбувається за такими критеріями: повнота і правильність відповіді під час усного опитування, виконання контрольної та самостійної роботи. Під час оцінювання індивідуальної роботи здобувача враховується її вид, актуальність, правильність виконання. Під час оцінювання робіт, які винесено на обов'язкове самостійне виконання, враховується своєчасність та правильність виконання завдань з дисципліни та розуміння змісту завдання і його вирішення. Під час оцінювання результатів неформальної освіти здобувача враховується відповідність напряму та змісту тематики дисципліни, актуальність, документальне підтвердження участі у заході.

Зміст лекційного матеріалу, словник основних термінів, індивідуальні завдання, творчі завдання, тестові завдання, критерії та форми оцінювання, напрями наукової роботи розміщено на сторінці дисципліни у Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=3974>. Графіки консультацій, проведення індивідуальних занять розміщено на сторінці кафедри <https://www.mnau.edu.ua/faculty-off/kaf-econom-teor/>. Основними deadline залежно від виду роботи є: наступне практичне заняття, підсумковий контрольний захід зі змістового модулю, атестація, день складання заліку, екзамену.

Здобувач вищої освіти має право складати підсумковий залік у письмовій формі, до якого він допускається, якщо за виконання всіх поточних і контрольних заходів, передбачених протягом семестру, набирає 36 і більше балів. У цьому разі оцінка з дисципліни складається з суми балів, які здобувач отримав протягом семестру, і суми балів за залік. Залік є складеним у разі набрання за його результатами не менше 60% успішності тобто не менше 24 балів з 40 можливих.

Здобувач вищої освіти має право складати підсумковий семестровий екзамен у письмовій формі під час екзаменаційної сесії, до якої він допускається, якщо за виконання всіх поточних і контрольних заходів, передбачених протягом семестру, набирає 36 і більше балів. У цьому разі, оцінка з дисципліни складається з суми балів, які здобувач отримав протягом семестру, і суми балів за екзамен (24-40 балів). За будь-якої форми освіти перелік, зміст та оцінка роботи і знань здобувача є

ідентичною.

Поточний і підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти

№ зм/м	Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
			min	max	min	max
Змістовий модуль 1.						
1	Робота в аудиторії (опитування, диспут, бесіда тощо)	5	0,5	1	2,5	5
	Робота в Moodle	5	0,5	1	2,5	5
	Підготовка доповіді, презентації на одну із тем дисципліни	1	2	3	2	3
	Підготовка власного, творчого завдання по темі.	1	2	3	2	3
Разом по змістовому модулю 1		x	x	x	9	16
Змістовий модуль 2.						
2	Робота в аудиторії (опитування, диспут, бесіда тощо)	2	0,5	1	1	2
	Робота в Moodle	2	0,5	1	1	2
	Публікація наукових робіт	1	5	8	5	8
	Підготовка доповіді, презентації на одну із тем дисципліни	1	2	3	2	3
Разом по змістовому модулю 2		x	x	x	9	15
Змістовий модуль 3.						
3	Робота в аудиторії (опитування, диспут, бесіда тощо)	3	0,5	1	1,5	3
	Робота в Moodle	3	0,5	1	1,5	3
	Участь у відкритих лекціях та диспутах, які проводяться в тому числі поза межами навчального закладу (програма, запрошення)	1	4	4	4	4
	Участь у вебінарах та семінарах з світоглядних, методологічних проблем з отриманням сертифікату, свідоцтва тощо	1	2	3	2	3
Разом по змістовому модулю 3		x	x	x	9	13
Змістовий модуль 4.						
	Робота в аудиторії (опитування, диспут, бесіда тощо)	3	0,5	1	1,5	3
	Робота в Moodle	3	0,5	1	1,5	3
	Підготовка власного, творчого завдання по темі	1	2	3	2	3
Разом по змістовому модулю 4		x	x	x	5	9
Змістовий модуль 5.						

	Робота в аудиторії (опитування, диспут, бесіда тощо)	2	0,5	1	1	2
	Робота в Moodle	2	0,5	1	1	2
	Участь у вебінарах та семінарах з світоглядних, методологічних проблем з отриманням сертифікату, свідоцтва тощо	1	2	3	2	3
Разом по змістовому модулю 5		x	x	x	4	7
Разом		x	x	x	36	60
Екзамен		x	x	x	24	40
Разом по курсу дисципліни		x	x	x	60	100

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання – екзамен		
Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	5 (відмінно)
82 – 89	B	4 (добре)
75 – 81	C	4 (добре)
64 – 74	D	3 (задовільно)
60 – 63	E	3 (задовільно)
35 – 59	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
0 – 34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

7. Політика курсу	<p>Політика курсу визначається системою вимог, які пред'являються до здобувача вищої освіти при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Дотримуватися етики поведінки, яка прописана в Кодексі академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті. Пропущені заняття відпрацьовувати відповідно до затвердженого графіку консультацій. Академічна недоброчесність є несумісною з принципами викладання курсу.</p> <p>Основні принципи проведення занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відкритість до нових та неординарних ідей, толерантність, доброзичлива партнерська атмосфера взаєморозуміння та
--------------------------	--

	<p>творчого розвитку;</p> <ul style="list-style-type: none"> - усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін; - різні моделі роботи на заняттях, у тому числі робота над вирішенням творчих завдань дає можливість здобувачам вищої освіти якнайширше розкрити свій власний потенціал, навчитись довіряти своїм партнерам, розвинути навички інтелектуальної роботи в команді; <p>Курс передбачає інтенсивне використання мобільних технологій навчання, що дає можливість здобувачам вищої освіти та викладачеві спілкуватись один з одним у будь-який зручний для них час, а для здобувачів вищої освіти, які відсутні на заняттях, отримати необхідну навчальну інформацію та представити виконані завдання;</p> <p>Протягом усього курсу активно розвиваються автономні навички здобувачів вищої освіти, які можуть підготувати додаткову інформацію за темою, що не увійшла до переліку тем практичних занять змістових модулів та виступити з презентацією чи з доповіддю додатково.</p>
<p>8. Інформаційні джерела</p>	<p style="text-align: center;">1. Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Башнянин Г.І. Політична економія : навч. посіб. / ред. Г.І. Башнянин, Є.С. Шевчук. 4-те вид., переробл. і виправлене. Львів : Магнолія, 2017. 280 с. 2. Біліченко О.С. Економічна теорія: методичні матеріали для семінарських занять здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр. Миколаїв : МНАУ, 2020. 59 с. 3. Бондар І.С. Формування державної політики в сфері інноваційної діяльності : навч. посіб. / І.С. Бондар, В.Г. Горник, Ю.І. Горбань. Київ: Ліра-К, 2016. 280 с. 4. Економічна теорія : підручник / В.Д. Лагутін, Ю.М. Уманців, Т.А. Щербакова та ін. ; за заг. ред. В.Д. Лагутіна. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 608 с. 5. Краус Н.М. Становлення інноваційної економіки в умовах інституціональних змін : монографія. К. : ЦУЛ, 2016. 596 с. 6. Лесік І.М. Основи економічної теорії : метод. реком. для виконання самостійної роботи здобувачами вищої освіти ступеня бакалавр. Миколаїв : МНАУ, 2017. 68 с. 7. О.В. Довгаль, І.М. Лесік Основи економічної теорії: курс лекцій для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Молодший бакалавр» початкового рівня (короткий цикл) спеціальностей 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 081 «Право», 122 «Комп'ютерні науки», 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм», 281 «Публічне управління

та адміністрування» денної форми навчання. Миколаїв : МНАУ, 2021. 129 с.

8. О.В. Довгаль, І.М. Лесік. Основи економічної теорії: плани семінарських занять, ключові поняття, питання для контролю і самоконтролю, творчі завдання, вправи, тести для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Молодший бакалавр» початкового рівня (короткий цикл) спеціальностей 051 «Економіка», 073 «Менеджмент», 081 «Право», 122 «Комп'ютерні науки», 241 «Готельно-ресторанна справа», 242 «Туризм», 281 «Публічне управління та адміністрування» денної форми навчання. Миколаїв : МНАУ, 2021 70 с

9. Несененко П. П. Історія економічних учень : навч. посіб. / П. П. Несененко, О.А. Артеменко. Одеса : ОНЕУ : ФОП Гуляєва В. М., 2017. 448 с.

10. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень : навч. посіб. / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

11. Сало І.В. Становлення економіки України. (Від Київської Русі до 1917 року) : монографія / І.В. Сало. Суми : Університетська книга, 2016. 300 с.

12. Уразов А. У. Основи економічної теорії. / А. У. Уразов., І. В. Вікарчук . К. : Центр навчальної літератури, 2019. 312 с.

13. Якобчук В.П. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / В.П. Якобчук, Ю.В. Богоявленська, С.В. Тищенко. К. : Центр учбової літератури, 2016. 476 с.

2. Допоміжна література

1. Assessment of management efficiency and infrastructure development of Ukraine / I. Lesik etc. // Management Science Letters. 2020. 10(13). 3071-3080. 2. Lesik I. The basic contradiction as for cultivation and use of GMOs / I. Lesik // Актуальні проблеми економіки. 2017. 1(187). Р. 83-88. 3.

2. Lesik Iryna. The problem of online dependence of youth. Changing paradigm in Economics and Management System. Volume II. Kherson : Publishing house OLDIPLUS, 2020. С. 140-147. 4. Dovgal O. V., Kravchenko M. V., Demchuk N. I., Odnoshevnaya O. A., Novikov O.Y., Andrusiv U. Y., Lesik I. M., Popadynets I. R. (2017). Methods of competitiveness assessment of agricultural enterprise in eastern Europe. Regional Science Inquiry, Vol. IX, (2), 231–241.

3. Padalka, A.M., Gribincea, A., Lesik, I.M., Semenda,

O.V., & Barabash, O.O. (2021). Consumer protection when purchasing goods on the Internet. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, 28(2), 189-197.

4. Лесік І.М., Нахайчик Є.Є. Діджиталізація як складова цифрової економіки. // Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути [зб. наук. пр.]: матеріали XV міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 29 квітня 2021 р.). Київ, 2021. С. 62-69.

4. Лесік І. М. Вплив латифундистів на соціально-економічний розвиток // Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах : матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 11-12 квітня 2019 р., Івано-Франківськ. С. 58-60. 44

5. Лесік І. М. Вплив світової економіки на конкурентоспроможність України // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні та євроінтеграційні аспекти : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 21-22 листопада 2018 року, м. Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2018. С. 77-80.

6. Лесік І. М. Оцінка рівня розвитку транспортної інфраструктури України. *Modern Economics*. 2020. № 23(2020). С. 95-101. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V23\(2020\)-15](https://doi.org/10.31521/modecon.V23(2020)-15).

7. Лесік І. М. Соціально-економічні небезпеки безробіття для інфраструктури аграрного ринку України. *Modern Economics*. 2019. № 17. С. 127-132. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V17\(2019\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V17(2019)-20).

8. Лесік І. М. Старіння населення: соціально-економічні наслідки / І. М. Лесік, Д. Д. Золотухіна // Економічний розвиток держави, регіонів і підприємств : матеріали II міжнародної науково-практичної конференції, (м. Одеса, 9-10 листопада 2018 року). Херсон : Молодий вчений, 2018. С. 97-100.

9. Лесік І. М. Тенденції та перспективи розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації / Глобальні принципи фінансового, облікового та аналітичного забезпечення аграрного сектора економіки : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 8- 9 листопада 2018 р. / Харк. нац. аграр. ун-т. – Харків : ХНАУ, 2018. Вип. 1. С. 393-396.

10. Лесік І. М., Галкін В. В. Інноваційна діяльність в

системі вищої освіти // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 19-20 листопада 2020 р., м. Миколаїв 19-20 листопада 2020 року. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 62-64.

11. Лесік І., Каратеєва О. Особливості формування та розвитку фінансової інфраструктури // Social and economic aspects of sustainable development of regions : monograph. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. Т. 2. С. 116–123.

12. Лесік І.М., Нахайчик Є.Є., Магар Д.Є. Кібербезпека як основа цифрового суспільства // Fundamental and applied research in the modern world. Proceedings of the 10th International scientific and practical conference. BoScience Publisher. Boston, USA. 2021. Pp. 452-459.

3. Інформаційні ресурси

1. Scott J. A Dictionary of Sociology [Електронний ресурс] / John Scott // University of Oxford. 2015. URL : <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199683581.001.0001/acref-9780199683581>.

4 Законодавчо-нормативні акти

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Кабінет Міністрів України* URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

2. Про оплату праці : Закон в редакції від 01.01.2017 р. URL: : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.

3. Кодекс законів про працю України : Закон в редакції від 02.12.2017 р. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.

4. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. URL: : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

6. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755->

	<p>17.</p> <p>7. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 N 435-IV URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.</p>
<p>9. Інтеграція здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами</p>	<p>Для навчання, професійної підготовки або перепідготовки осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні потреби та індивідуальні можливості. В університеті є пандус, кнопка виклику, а також особа, яка безпосередньо забезпечує інтеграцію здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами. Для здобувачів вищої освіти із особливими освітніми потребами забезпечується доступність навчання, у т. ч. за допомогою системи Moodle (https://moodle.mnau.edu.ua/course/).</p>
<p>10. Доступ до матеріалів навчання</p>	<p>Робоча програма дисципліни, її силабус та навчально-методичний комплекс дисципліни з необхідним його наповненням розташовано на офіційних ресурсах Миколаївського національного аграрного університету: https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=3974</p>

Силабус навчальної дисципліни розроблено:
доктор економічних наук, доцент
завідувач кафедри економічної теорії

і суспільних наук

Олена ДОВГАЛЬ